

19 (259).
SARGİS YETARYAN'IN HİKÂYESİ
(1907, Afyonkarahisar doğumlu)
"MEZARINA NUR İNSİN"

Eskiden Türkiye'de Ermeniler dürüst ve fedakârca çalışmaları sayesinde itibar görürlerdi. Ermeniler Türklerle barışık olarak ve barış içinde yaşarlardı; ama Birinci Dünya Savaşı sırasında Ermenilerin çok sayıda kayıpları oldu.

Türkiye'nin birçok bölgesinde Ermeniler Türkçe konuşurdu. Bizim şehrimiz, Afyonkarahisar'dan başlayarak Uşak, Eskişehir, Akşehir, Bursa, Kesarya[Kayseri], Yozgat, Çar, Gemerek, Konya, Adana, Bilecik, Kütahya, Maraş, Antep, Elmalı ve diğer birçok yerde yaşayan Ermeniler Türkçe konuşurlardı ama kiliseye bağlıydılar.

Ben küçük bir çocukken, kiliseye gittiğimi, yetişkin erkek ve kadınları diz çöküp dua ederken gördüğümü hatırlıyorum. Ayından sonra da Türkçe vaaz verilirdi. Vaazında papaz şöyle derdi: "...Ermeni Hristiyanlar, birbirinizi sevin, başka milletleri de sevin; Osmanlı Hükümeti'ne tam olarak itaat edin; Hükümet'in devamlılığı için elinizden geleni yapın; vatandaşlık görevlerinizi yerine getirmek için hiçbir gayreti esirgemeyin..."

Türk kadınlarının siyah çarşaf giydiklerini, Ermeni kadınlarının ise onlardan ayırdedilebilmeleri için beyaz mahrama giydiklerini hatırlıyorum. Onlar da birbirlerine karşı sevgi dolu ve birbirleriyle uyumluydular.

Afyonkarahisar'da büyük bir yangın olduğu anlatılırdı. O sırada annem beni doğurmuş; ama korkusundan ağır bir şekilde hastalanmış; göğsündeki süt kurumuş ve artık beni emziremez olmuş. O dönemde bana verebilecekleri suni besin de yokmuş. Bizimkiler de annemin hastalığıyla meşgul olduklarından beni unutmuşlar; zira şöyle düşünmüşler: tekrar çocuk yapmak mümkün ama anne sahibi olmak mümkün değil. Amcamın karısı Sandukht Türk askeri hastanesinde hemşire olarak görev yapıyormuş. O etkin ve becerikli bir kadındı. O yüzden kendisine "Osmanlı Sandukht" derlerdi. O da yeni doğmuş bebeği, yani beni düşünen olmadığını görür; beni alıp Türk mahallelerine götürür. Bir eve girer; bakar ki, kadının biri çocuğunu emziriyor. Ona şöyle der: "Kızım, çocuğuna bir kardeş getirdim. Bunun anası doğumdan sonra hastalandı; sütü yok. Allah aşkına bunu da emzir ki, ölmesin. Ben senin bu iyiliğini unutmam."

"Seve seve emziririm anne" der Türk kadın "ne kadar gerekirse emziririm; sütüm çok." Ve o iyi kalpli Türk kadın beni kucağına alır; başlar emzirmeye, ta ki ben biraz büyüyünceye kadar.

Yeterince büyüyüp olgunlaştığımda bütün bunları bana amcamın karısı Sandukht anlattı. O zaman ben hayatımı, görünüşe göre çoktan rahmetli olmuş o Türk sütanneme borçlu olduğumu hissettim. Allah ona cennette bir yer nasip etsin; zira ben onun sayesinde ki 90 yıldır yaşıyor ve size hayatımı anlatıyorum. Hayatımın o kadar da mutlu geçmediği doğrudur ama, ben hep onun mezarına nur inmesi için dua ediyorum...